

traits that are "responsible" for the manifestation of tolerance, such as good-nature, focus on others, tolerance to others, the ability for empathy, sociability, trust, openness, self-confidence, may be associated with the presence of such properties as vulnerability, emotional dependence on others and expectation of support and attention from other people, excessive sensitivity, passion. The carried out research shows that the most expressed qualities of intolerant individuals are proneness to dominance, desire to overmaster, but with that they are not able to be independent and self-sufficient. Some of these qualities create negative emotional traits: unfriendliness, aggressiveness, proneness to conflicts. The empirical study of factor structure of personality in patients with different levels of tolerance showed that the expression of this multicomponent property provides an integral image of personality traits.

Keywords: tolerance, intolerance, factor structure of personality, quality indicators tolerance.

Подано до редакції 05.08.14

УДК: 159.9+177.8+128

В. Б. Бедан

САМОТНІСТЬ У ПРОСТОРИ СЕНСОЖИТТЄВИХ ОРІЄНТАЦІЙ

У статті представлені результати емпіричного вивчення сенсожиттєвих орієнтацій осіб з різним рівнем переживання самотності.

Ключові слова: самотність, переживання самотності, смисл життя, сенсожиттєві орієнтації особистості.

Постановка проблеми. Самотність стає все більш актуальним питанням сьогодення. Переживання самотності впливає на життєдіяльність людини, сприяє виникненню відчуття невпевненості в майбутньому, невизначеності свого існування у більшості людей, втратою сенсу життя в сучасному суспільстві. В умовах соціальної нестабільності, коли колишні цінності вже не працюють, виникає потреба в переосмисленні місця і ролі особистості та пошуку нових сенсожиттєвих орієнтирів та адаптації їх до нових умов існування. Переживання самотності може впливати на зміст сенсожиттєвих орієнтацій, оскільки питання про сенс життя, про істинні життєві цінності людина найчастіше замислюється в моменти сильного переживання.

У цих умовах актуалізується проблема окремо взятої людини, її здатності зберігати свою цілісність в існуючій системі стосунків зі світом, з іншими людьми, із собою. Одним з наслідків дисгармонії в системі відносин часто стає більш приватна проблема міжособистісної ізоляції, котра розуміється як фізична і психологічна віддаленість від суспільства в цілому, а також від значущих інших, що знаходяться в близькому оточенні людини (С. Л. Рубінштейн, І. С. Кон, Х. Ремшмидт та ін.).

Аналіз досліджень і публікацій. У психології сенс життя вивчається з точки зору того, як і під впливом яких чинників відбувається формування сенсожиттєвих орієнтацій в індивідуальному розвитку особистості. Смисл життя визначається як адекватне переживання спрямованості власного життя та смислової системи, відповідальної за загальну спрямованість життя суб'єкта як цілого.

Сенсожиттєві орієнтації формуються в соціоку-

льтурному середовищі під час засвоєння соціального досвіду. Вони виявляються в цілях, ідеалах, переконаннях, інтересах та інших аспектах свідомості особистості, впливають на поведінку і особистісний розвиток, визначають вибір життєвого шляху, самовизначення людини, розкриваючи її потенціал в сьогоденні і майбутньому, тобто дозволяють судити про осмисленість та насиченість життя. Від цих орієнтирів залежить не тільки існування конкретної людини, але і всього співтовариства людей. Отже, можна припустити, що переживання самотності може впливати на корекцію сенсожиттєвих орієнтацій через переосмислення та співвідношення цілей з майбутнім, емоційної насиченості з реальним задоволенням, досягнутим результатом в минулому. Над питанням про сенс життя, про істинні життєві цінності людина найчастіше замислюється в моменти сильного переживання, одним з яких є переживання самотності.

Самотність сприймається як гостре суб'єктивне, суто індивідуальне і унікальне переживання. Для одних самотність – це тяжке існування, наповнене депресією і відчуттям власної неповноцінності, невпевненості в собі, безглуздістю і марністю існування, для інших – спокійне, помірне життя для себе, можливість зробити успішну кар'єру або зайнятися творчістю.

У психологічних словниках самотність розглядається як соціально-психологічне явище, емоційний стан людини, пов'язаний з відсутністю близьких, позитивних емоційних зв'язків з людьми та/або з острахом їх втрати в результаті вимушеної соціальної ізоляції [6; с. 539].

Аналіз теоретико-емпіричної літератури дозволив встановити, що деякі автори розглядають самотність як важкий психічний стан, який супроводжуєть-

ся поганим настроєм і тяжкими емоційними переживаннями [4; с. 601], як відчуття, яке виражає певну форму самосвідомості, що показує розкол реальної мережі відносин і зв'язків внутрішнього світу особистості [7; с.32], як суб'єктивне переживання, що викликає різні позитивні або негативні почуття і емоції [2; с. 29], як стан людини, яка усвідомлює факт своєї відстороненості й відчуженості від світу інших людей. Відчуженість людини від інших людей може бути і наслідком реальної відсутності кола спілкування, і значущих зв'язків, і сприйняття людиною своїх соціальних контактів як незадовільних [10; с. 556].

Найбільш точним поняттям, що характеризує цілісну реакцію людини на ситуацію самотності, є "переживання", яке визначається як "будь-який випробуваний суб'єктом емоційно забарвлений стан або явище дійсності, безпосередньо представлений в його свідомості і який виступає для нього як подія його власного життя" [1; с.17]. Переживання виникає як результат порівняння власних цінностей і пріоритетів з реальною ситуацією самотності.

У цьому дослідженні самотність розглядається як переживання, котре характеризується комплексним і гострим відчуттям, пригніченим настроєм, психологічною відчуженістю, емоційною ізоляцією, острахом наслідків самотнього способу життя, обтяжливим відчуттям розриву з оточуючими, постійним відчуттям покинутості, марності і безглуздості власного існування, а іноді і втрагою смислу життя.

Сенсожиттєві орієнтації в літературі розуміють як наявність цілей у житті, інтересу до життя, життєвих принципів і переконань, характер ставлення до людей, до своєї професійної діяльності, до життя і смерті, нарешті, усвідомлення сенсу свого життя і прагнення до його реалізації. М. С. Яницький зазначає: "Ціннісні орієнтації, що визначають життєві цілі людини, виражають відповідно те, що для неї є найбільш важливим і має особистісний зміст" [11; с. 78].

На думку Чудновського В. Є., смисл життя (сенсожиттєві орієнтації) визначається як "ідея, що містить у собі мету життя людини, яка привласнена нею і що стала для неї цінністю надзвичайно високого порядку", як "переживання цієї цінності в процесі її вироблення, привласнення чи здійснення; як життєвий орієнтир, що допомагає людині визначити своє місце в житті, розібратися в ньому і в самому собі, визначити напрямок свого руху надалі" [9; с. 7].

Наявність смислу життя є провідним критерієм сформованості особистості, показником того, наскільки людина готова керувати своїм життям незалежно від зовнішніх обставин. Незадоволеність досягнутими результатами, зневіра в людях, знецінення і втрата смислу своїх зусиль, відчуття безглуздості активної діяльності можуть спровокувати переживання самотності.

Мета. Теоретичний аналіз дозволив припустити,

що переживання самотності може супроводжуватись такими властивостями особистості, як сенсожиттєві орієнтації. Визначення ступеня наявності та прояву сенсожиттєвих орієнтацій в контексті дослідження особливостей переживання самотності дозволяє оцінити "джерело" сенсу життя, який може бути знайдений людиною в майбутньому (цілі), в сьогоденні (процес), минулому (результат) або у всіх трьох складових життя та визначити їх вплив на рівень переживання самотності. Емпіричне дослідження було спрямоване на визначення специфіки прояву сенсожиттєвих орієнтацій осіб з різним рівнем переживання самотності.

Результати емпіричного дослідження. Для вивчення переживання самотності була використана методика "Диференційний опитувальник переживання самотності" Д. О. Леонтьєва, Є. М. Осіна, що діагностує загальне переживання самотності, залежність від спілкування та позитивне ставлення до стану самотності [5; с. 75] та методика "Сенсожиттєві орієнтації", розроблена Д. О. Леонтьєвим та О. І. Расказовою [3; с. 14], яка дозволяє визначити наявність або відсутність цілей у житті, насиченість та задоволеність своїм теперішнім життям і частиною життя, самореалізацією та здатністю контролювати та впливати на події власного життя.

У дослідженні взяли участь 80 осіб у віці 25-45 років, студенти факультету післядипломної освіти кафедри загальної та диференціальної психології Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського.

Обробка отриманих даних здійснювалася за допомогою кількісного і якісного аналізів (метод "асів" і "профілів").

Проведений кореляційний аналіз виявив значимі кореляційні зв'язки між показниками переживання самотності і показниками сенсожиттєвих орієнтацій. В табл. 1 надані результати кореляційного аналізу показників переживання самотності за методикою "Диференційний опитувальник переживання самотності" Є. М. Осіна та Д. О. Леонтьєва з показниками сенсожиттєвих орієнтацій, отриманих за методикою "Сенсожиттєві орієнтації" (Д. О. Леонтьєв і О. І. Расказова).

Як видно з табл. 1, виявлено значимі від'ємні кореляції між показниками ЗПС (загальним переживанням самотності) на 1% рівні з показниками Ц (цілі в житті), Пр (процес життя), Рез (результат життя), ЛК-Я (локус-контролю Я), ЛК-Ж (локус контролю Ж) та ЗОЖ (загальна осмисленість життя). Показники ЗСП (залежність від спілкування) мають від'ємні зв'язки з показниками Ц (цілі) і ЗОЖ (загальна орієнтація життя) ($p < 0,05$) та показниками Рез (результат життя) на 1% рівні.

Таблиця 1

Результати кореляційного аналізу показників переживання самотності та показниками сенсожиттєвих орієнтацій

	Ц	Пр	Рез	ЛК-Я	ЛК-Ж	ЗОЖ
ЗПС	-444**	-458**	-581**	-461**	-551**	-533**
ЗСп	-264*		-341**			-236*

Примітка: 1) коми та нулі опущено; 2) ** кореляція на 1% рівні; 3) * кореляція на 5% рівні; 4) умовні скорочення шкал: методика "Диференційний опитувальник переживання самотності": ЗПС - загальне переживання самотності; ЗСп - залежність від спілкування; 5) умовні скорочення показників тесту "Сенсожиттєві орієнтації": Ц – цілі в житті, Пр – процес життя, Рез – результат життя, ЛК-Я – локус-контролю Я, ЛК-Ж – локус контролю життя, ЗОЖ з загальна орієнтація життя.

Результати кореляційного аналізу підтвердили можливість порівняння досліджуваних характеристик переживання самотності і дозволили здійснити якісний аналіз отриманих даних.

Для виявлення груп досліджуваних з різним рівнем переживання самотності за значеннями процентильних оцінок виявлено дві групи випробуваних: група з високим Lmax і низьким Lmin значеннями загального показника переживання самотності (за Д. О. Леонтьєвим).

Отримані дані сенсожиттєвих орієнтацій відповідних профілів груп осіб з різним рівнем переживання самотності представлено на рис. 1.

Візуальний аналіз профілів сенсожиттєвих орієнтацій дає змогу констатувати, що показники групи

респондентів з високим рівнем переживання самотності, яку умовно позначимо як "несамотні" (Lmin, n = 21), розташовані в площині вище середньої лінії ряду, яка проходить через 50 процентиль, що можна розглядати як тенденцію до високого рівня осмисленості життя, тоді як значення групи осіб з високим рівнем переживання самотності (Lmax, n = 17), "самотні", розміщені нижче середньої лінії ряду, що свідчить про тенденцію до низької виразності та сформованості сенсожиттєвих цінностей. Отримані показники дозволять приступити до якісного аналізу даних, а саме аналізу профілів показників сенсожиттєвих орієнтацій груп осіб з високим і низьким рівнем переживання самотності.

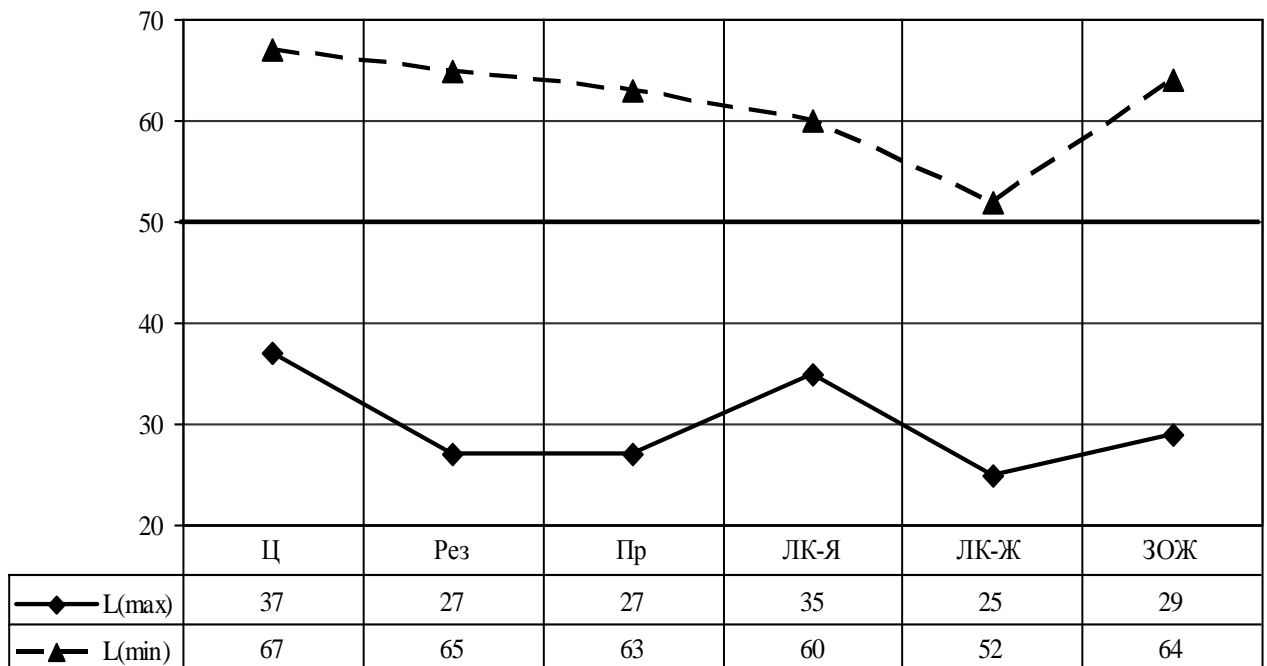

Рис. 1. Профілі сенсожиттєвих орієнтацій груп осіб з різним рівнем переживання самотності

Примітка: умовні позначення: Lmin – група респондентів з низьким рівнем переживання самотності ("не самотні"); Lmax – група респондентів з високим рівнем переживання самотності ("самотні").

Профіль осіб з високим рівнем переживання самотності Lmax характеризується відносним домінуванням показників Ц (-), що може бути пов'язано з відсутністю цілей на майбутнє, які надають життю

осмисленість, спрямованість і тимчасову перспективу, і характеризують осіб, що живуть сьогоднішнім або вчорашнім днем. Показники ЛК-Я (-) проявляються невірою в свої сили контролювати події власного

життя. Негативна спрямованість показників Рез (-) свідчить про незадоволеність прожитою частиною життя. Тенденція до негативного полюсу показників Пр (-) характеризує незадоволеність потреби у спілкуванні, своїм сьогоденням. Негативний полюс показників ЛК-Ж (-) можна розглядати як прояв фаталізму, невіри у власні можливості свідомого контролю та свободи вибору. Ці значення можна розглядати як певний комплекс сенсожиттєвих орієнтацій, що сприяють виникненню переживання самотності.

У профілі групи Lmin найбільш виразним є показник Ц (+) з позитивною спрямованістю, що характеризує цілеспрямованість, відповідальність за себе і своє життя. Тенденція до високих значень Рез (+) свідчить про схильність сприймати своє життя як цікаве і наповнене змістом. Для показника Пр (+) зі спрямованістю до позитивного полюсу характерна задоволеність прожитим відрізком життя, впевненість у тому, що минуле здатне надати сенс решті життя. Високі показники ЛК-Я (+) проявляються в свободі вибору, спроможності побудувати своє життя у відповідності зі своїми цілями і уявленнями про його сенс. Позитивний полюс показника ЛК-Ж (+) свідчить про переконання в тому, що людина спроможна контролювати своє життя, вільно приймати рішення і втілювати їх у життя. Отримані значення цієї групи характеризують осіб, які більш орієнтовані на аналіз і осмислення власного життєвого досвіду.

Аналіз властивостей в профілях якісної структури та особливостей комбінацій найбільш виразних показників сенсожиттєвих орієнтацій в досліджуваних групах переживання самотності дозволив скласти узагальнений психологічний портрет представників групи "самотні" і "несамотні" та описати специфіку їх прояву в кожній групі.

Отже, представників групи "самотні", представлені низькими показниками усвідомлення минулого (результат життя), сьогодення (процес життя) і майбутнього (цілі в житті), характеризують ознаки екзистанційної кризи, незадоволеність своїм життям на теперішній час, відсутність реально сформованих цілей, намірів, такі люди живуть сьогоденням або минулим, відчувають збентеженість, розгубленість, страх перед майбутнім, дискретно сприймають своє життя в цілому. Спостерігається емоційна нестійкість, схильність до афективних реакцій, конформність стосовно авторитетів і нехтування думкою інших. Низька усвідомленість цілей у житті спостерігається в прагненні заперечувати існуючі проблеми, раціоналізувати і витісняти явища, що викликають тривогу, занепокоєння. Тенденція до низьких показників локусу-контролю Я та локусу контролю життя може бути пов'язана з невірою в свої сили контролювати і впливати на події власного життя з деяким відтінком фаталізму і переконаністю в тому, що свобода вибору ілюзорна, не залежить від людини, а отже, марно щось планувати на майбутнє [3; с. 14-16; 8; с. 63].

Представники групи "несамотні", які демонструють спрямованість до високих значень усвідомлення власного життя, характеризуються відчуттям того, що минулий відрізок життя був продуктивним і осмисленим, процес життя в сьогоденні сприймається як цікавий, емоційно насичений, а осмисленість цілей майбутнього надає спрямованість і часову перспективу усього життя людини. Показники локусу контролю Я і локусу контролю життя свідчать про орієнтацією таких осіб на цінності самоактуалізації, гнучкість поведінки, високу міжособистісну чутливість [8; с. 63].

Таким чином, результати, отримані під час емпіричного дослідження, дозволяють вважати, що параметри сенсожиттєвих орієнтацій мають певні індивідуально-психологічні властивості, які сприяють прояву самотності. Втрата сенсожиттєвих орієнтирів у осіб, що переживають самотність, характеризується відсутністю цілей в житті, планів на майбутнє, зниженням самооцінки контролю власного життя, яке сприймається як емоційно порожнє і безглузде, обумовлює сприйняття себе як людини, не здатної викликати позитивні почуття в інших людей, що актуалізує внутрішні конфлікти особистості, веде до вираженого самозвинувачення, впливає на інтенсивність, глибину і тривалість переживання самотності.

Висновки

1. У статті розглянуто результати теоретико-емпіричного дослідження, спрямованого на вивчення психологічних характеристик особистості, що супроводжують виникнення переживання самотності. Виявлено значимі від'ємні зв'язки показника загального переживання самотності з показниками сенсожиттєвих орієнтацій.

2. Емпірично встановлено, що в якості передумов виникнення самотності можуть виступати такі показники: відсутність цілей на майбутнє, незадоволеність процесом власного життя, негативна оцінка минулого відрізка життя, невпевненість, відсутність свободи вибору.

3. Доведено, що особи з високим рівнем переживання самотності характеризуються як розгублені в житті, яким важко адекватно оцінити прожитий шлях і побудувати перспективи майбутнього. Їм притаманна незадоволеність потреби у спілкуванні, фаталізм, схильність до відходу від зовнішньої і внутрішньої реальності, неможливість самовизначення, нездатність та невіра у власні можливості контролювати життя. Особи з низьким рівнем переживання самотності більш цілеспрямовані, відповідальні за себе і своє життя, орієнтовані на процес життя, схильні сприймати своє життя як цікаве і наповнене сенсом, націлені на майбутню перспективу, а також більш схильні до аналізу і осмислення власного життєвого досвіду.

ЛІТЕРАТУРА

1. Василюк Ф. Е. Психология переживания (анализ преодоления критических ситуаций) / Федор Ефимович Василюк. – М.: Изд-во Моск. ун-та, 1984. – 200 с.
2. Заворотных Е. Н. Социально - психологические особенности одиночества как субъективного переживания: дисс. ... канд. психол. наук: 19.00.05 / Евгения Николаевна Заворотных. – СПб, 2009. – 247 с.
3. Леонтьев Д. А. Тест смысложизненных ориентаций (СЖО) / Дмитрий Алексеевич Леонтьев. – М.: Смысл, 1992. – 18 с.
4. Немов Р. С. Психология / Роберт Семенович Немов. – М.: Просвещение: ВЛАДОС, 1995. – 573 с.
5. Осин Е. Н. Дифференциальный опросник переживания одиночества: структура и свойства / Евгений Николаевич Осин, Дмитрий Алексеевич Леонтьев // Психология. Журнал Высшей школы экономики. – 2013. – Т. 10. – № 1. – С. 55-81.
6. Психология общения. Энциклопедический словарь / Под общ. ред. А. А. Бодалева / Алексей Александрович Бодалев. – М.: Изд-во "Когито-Центр", 2011. – 600 с.

REFERENCES

1. Vasilyuk, F. Ye. (1984). *Psikhologiya perezhivaniya (analiz preodoleniya kriticheskikh situatsiy) [Psychology of experience (analysis of overcoming critical situations)]*. Moscow: Izd-vo Mosk. un-ta [in Russian].
2. Zavorotnykh, Ye. N. (2009). *Sotsialno-psikhologicheskiye osobennosti odinochestva kak subyektivnogo perezhivaniya [Socio-psychological features of loneliness as the subjective experience]*. Candidate's thesis. St. Petersburg [in Russian].
3. Leontyev, D. A. (1992). *Test smyslozhiznennykh orientatsiy (SZhO) [Life Orientations Test]*. Moscow: Smysl [in Russian].
4. Nemov, R. S. (1995). *Psikhologiya [Psychology]*. Moscow: Prosveshcheniye: VLADOS [in Russian].
5. Osin, Ye. N., & Leontyev, D. A. (2013). *Differentsialnyy oprosnik perezhivaniya odinochestva: struktura i svoystva [Experience of loneliness differential questionnaire: structure and properties]*. *Psikhologiya. Zhurnal Vysshey shkoly ekonomiki – Psychology. The Higher School of Economics Journal*, 10 (Vols), 1, 55-81 [in Russian].
6. Bodalev, A. A. (Eds.). (2011). *Psikhologiya obshcheniya. Entsiklopedicheskiy slovar [Psychology of communication. Encyclopedic Dictionary]*. Moscow: Izd-vo "Kogito-Tsentr" [in Russian].

В. Б. Бедан

ОДИНОЧЕСТВО В ПРОСТРАНСТВЕ СМЫСЛОЖИЗНЕННЫХ ОРИЕНТАЦИЙ

В статье представлены результаты теоретико-эмпирического исследования, направленного на определение индивидуально-психологических особенностей смысложизненных ориентаций, влияющих на возникновение переживания одиночества. Представлены взгляды исследователей, рассматривающие одиночество как эмоциональное состояние, ощущение, субъективное переживание. Представлен обобщенный анализ научных исследований в области процесса формирования смысложизненных ориентаций, которые

7. Сэдлер У. От одиночества – к аномии // Уильям Сэмюэль Сэдлер, Томас Джонсон // Лабиринты одиночества / Сост., общ. ред. и предисл. Н. Е. Покровского. – М., 1989. – С. 31-45.

8. Серый А. В. Применение теста смысложизненных ориентаций к диагностике актуальных смысловых состояний (новая концептуализация) / Андрей Викторович Серый, Алексей Владимирович // Сборник научных трудов. – Кемерово: Кузбассвузиздат, 2002. – С. 55-72.

9. Чудновский В. Э. К проблеме адекватности смысла жизни / Вилен Эммануилович Чудновский // Мир психологии. – 1999. – № 2. – С. 74-81.

10. Янг Дж. И. Одиночество, депрессия и когнитивная терапия: теория и ее применение / Джеффри Янг // Лабиринты одиночества. – М., 1989. – С. 552-593.

11. Яницкий М. С. Ценностные ориентации личности как динамическая система / Михаил Сергеевич Яницкий. – Кемерово: Кузбассвузиздат, 2000. – 119 с.

7. Sedler, U., & Dzhonson, T. (1989). *Ot odinochestva – k anomii [From loneliness – to anomie]*. Moscow [in Russian].

8. Seryy, A. V. (2002). *Primeneniye testa smyslozhiznennykh oriyentatsiy k diagnostike aktualnykh smyslovykh sostoyaniy (novaya kontseptualizatsiya) [Application of the life orientations test to the diagnosis of the current semantic states (new conceptualization)]*. *Sbornik nauchnykh trudov – Collection of Scientific Works*. (pp. 55-72). Kemerovo: Kuzbassvuzizdat [in Russian].

9. Chudnovskiy, V. E. (1999). *K probleme adekvatnosti smysla zhizni [On the problem of the adequacy of the meaning of life]*. *Mir psikhologii – World of Psychology*, 2, 74-82 [in Russian].

10. Yang, D. I. (1989). *Odinochestvo, depressiya i kognitivnaya terapiya: teoriya i yeye primeneniye [The loneliness, depression and cognitive therapy: theory and its application]*. Moscow [in Russian].

11. Yanitskiy, M. S. (2000). *Tsennostnyye oriyentatsii lichnosti kak dinamicheskaya sistema [Personality value orientations as a dynamic system]*. Kemerovo: Kuzbassvuzizdat [in Russian].

проявляются в целях, идеалах, убеждениях, интересах и других аспектах сознания личности, влияющих на поведение и личностное развитие, определяют выбор жизненного пути, самоопределение человека, раскрывая его потенциал в настоящем и будущем, позволяют судить об осмысленности и насыщенности жизни. Эмпирически доказано, что переживание одиночества может влиять на коррекцию смысложизненных ориентаций через переосмысление и соотношение целей с будущим, эмоциональной насыщенностью настоящим, удовлетворением достигнутым результатом в прошлом. Выявлены значимые отрицательные связи показателя общего переживания одиночества с показателями ценностных ориентаций. Эмпирически установлено, что предпосылками возникновения одиночества являются отсутствие целей в жизни, планов на будущее, сниженная самооценка и контроль собственной жизни. Установлено, что для представителей группы "одинокое" характерна неудовлетворенность своей жизнью в настоящее время, отсутствие реально сложившихся целей, намерений, такие люди живут настоящим или прошлым, испытывают смущение, растерянность, страх перед будущим, для них характерно также дискретное восприятие своей жизни в целом. Наблюдается эмоциональная неустойчивость, склонность к аффективным реакциям, конформность по отношению к авторитетам, низкая осознанность целей в жизни, стремление отрицать существующие проблемы, неверие в свои силы контролировать и влиять на события собственной жизни. Доказано, что отсутствие сформированного комплекса смысложизненных ориентаций является предпосылкой возникновения одиночества, препятствует процессу социальной адаптации личности.

Ключевые слова: одиночество, переживание одиночества, смысл жизни, смысложизненные ориентации личности.

V. B. Bedan

LONELINESS IN THE SPACE OF LIFE-PURPOSE ORIENTATIONS

The article presents the results of theoretical and empirical research aimed at identifying individual psychological characteristics of life-purpose orientations affecting the occurrence of loneliness experiencing. It presents the views of researchers, considering loneliness as an emotional state, a feeling and a subjective experience. The general analysis of research in the field of the formation of life-purpose orientations, which are shown in the goals, ideals, beliefs, interests and the other aspects of individual's consciousness, influencing behavior and personal development, that determine the choice of the way of living, the individual's self-determination, revealing the potential now and in the future and provide the insights about meaningfulness and richness of life, is performed. It was empirically established that the experience of loneliness can affect the correct orientation of meaning and value through the rethinking and the correlation of the goals with the future, emotional intensity of the present and satisfaction with the outcome in the past. The significant negative relations of total loneliness experience measure with the indicators of value orientations were determined. It was also empirically stated that the preconditions for the emergence of loneliness are the absence of goals in life, future plans, reduced self-esteem and control of people's own lives. It was determined that the representatives of the "lonely" group are characterized by signs of existential crisis, dissatisfaction with their lives at the moment, the absence of established goals; such people live in the present or the past, experiencing embarrassment, confusion, fear of the future, discrete perception of their lives as a whole. There are emotional instability, susceptibility to affective reactions and conformity in relation to the authorities; low awareness of goals in life; the desire to deny the existing problems; these phenomena cause anxiety, restlessness and frustrating to control and influence over the events of people's own lives. It was proved that the absence of the formed complex life-purpose orientations is the prerequisite for the emergence of loneliness and impedes the process of social adjustment of an individual.

Keywords: loneliness, loneliness experiencing, individual's life-purpose orientations.

Подано до редакції 28.07.14
